

b. Rechtspraak rechtspositie gedetineerden

S. Struijk, B. Pieters, J.P. Balkema, datum 10-10-2008

Datum

10-10-2008

Auteur

S. Struijk, B. Pieters, J.P. Balkema

Vakgebied(en)

Strafrecht algemeen (V)

1. Interne rechtspositie

Weigering medewerking aan het afnemen van biometrische gegevens

Aan klager is de ordemaatregel opgelegd van plaatsing in afzondering in een afzonderingscel voor de duur van veertien dagen vanwege diens weigering om medewerking te verlenen aan het afnemen van biometrische gegevens door middel van het nemen van digitale foto's en het afnemen van vingerafdrukken. Het beklag van klager tegen de oplegging van bedoelde ordemaatregel is ongegrond verklaard.

De BC stelt voorop dat de gedetineerde op grond van art. 28 Pbw zijn medewerking dient te verlenen aan het vastleggen van zijn beeltenis, het nemen van een vingerafdruk of het afnemen van een handscan. Door niet mee te werken aan een dergelijke opdracht wordt de orde en/of rust op de verblijfsafdeling verstoord. Nu in het onderhavige geval de weigering kennelijk nog kon worden ingetrokken en klager in de gelegenheid werd gesteld om alsnog zijn medewerking te verlenen, kon volgens de BC een ordemaatregel worden opgelegd.

Voorts gaat de BC in op hetgeen door en namens klager naar voren is gebracht over het ontbreken van de noodzaak van de afname van biometrische gegevens. De bijzondere persoonsgegevens van klager in de zin van de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP) waren immers al opgenomen in een politieregister en bij het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), zo stelde klager. Politie en justitie konden zodoende ingevolge de (voormalige) Wet politieregisters en de WBP onder omstandigheden als ontvangstgerechtigde worden aangemerkt. De BC oordeelt dat dit standpunt evenwel voorbij gaat aan het gegeven dat de afname van die gegevens in de inrichting een ander doel dient dan de afgifte van gegevens die door andere instanties van hem zijn verzameld. Hieraan voegt de BC nog toe dat de inrichting in beginsel geen toegang heeft tot de door die andere instanties verzamelde gegevens.

Tot slot heeft de beoordeling van de BC betrekking op het verweer dat er sprake is van schending van het recht als omschreven in art. 8, eerste lid, EVRM (eerbiediging van het privéleven). Naar het oordeel van de BC is de gestelde inbreuk op klagers privéleven voorzien bij de wet en wel in art. 28 Pbw. De rechtsvraag of die inbreuk in een democratische samenleving noodzakelijk is, wordt door de BC bevestigend beantwoord. Het belang van de openbare veiligheid en het belang van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen vereist dat voorkomen wordt dat een door de rechter opgelegde vrijheidsstraf wordt ondergaan door een andere persoon dan degene aan wie de straf is opgelegd. Het beroep van klager wordt bijgevolg ongegrond verklaard. (BC 08/0033/GA, 6 mei 2008)

Algemene ontzegging van beroep geen wettelijke disciplinaire straf

Aan klager is een disciplinaire straf opgelegd van ontzegging van bezoek voor de duur van vier weken. Volgens de directeur kon de onderliggende overtreding van de invoerregels, te weten het aannemen van een horloge van een bezoeker, enkel aan klager worden verweten. Om bovendien te voorkomen dat klager nogmaals een invoerpoging zou ondernemen via een andere bezoeker, is er bewust voor gekozen om niet de eerstgenoemde bezoeker te sanctioneren met een ontzegging, maar om klager uit te sluiten van alle bezoek. Nu een disciplinaire straf van opsluiting te zwaar was geweest voor een voorval als het onderhavige, meende de directeur zodoende klager in de geest van de wet te hebben bestraft.

Gegroundverklaring van het beklag door de beklagcommissie. De BC haalt art. 51 Pbw aan, dat voor zover hier van belang luidt: '1. De directeur kan wegens het begaan van feiten als bedoeld in artikel 50, eerste lid, de navolgende disciplinaire straffen opleggen: a. (...); b. ontzegging van bezoek voor ten hoogste vier weken, indien het feit plaatsvond in verband met bezoek van die persoon of personen, c. (...).' Voorts verwijst de BC naar onderdeel 18 onder b van de memorie van toelichting op de Pbw, waar ten aanzien van de disciplinaire straf van ontzegging van bezoek staat vermeld: 'Uit de gekozen formulering volgt dat bezoeksontzegging als straf uitdrukkelijk gerelateerd is aan feiten die in verband met bezoek zijn gepleegd. (...).' De straf van ontzegging van bezoek betreft zodoende het bezoek van een of meer personen, zo oordeelt de

BC. Nu art. 51 Pbw niet de straf van algemene ontzegging van bezoek kent, is de aan klager opgelegde straf - hoezeer de BC begrip kan opbrengen voor de door de directeur gegeven motivering - niet in de wet voorzien. Bevestiging van de bestreden uitspraak van de beklagcommissie. (BC 08/0883/GA, 8 juli 2008)

Tegemoetkoming te late invrijheidstelling

De beklagrechter heeft een tegemoetkoming van € 50,- toegekend vanwege de gegrondverklaring van klagers beklag betreffende de te late invrijheidstelling. Namens klager is aangevoerd dat het meer in de rede had gelegen om bij de tegemoetkoming een parallel te trekken met de schadevergoeding zoals geregeld in art. 89 Sv. Uit de beslissing van de beklagrechter blijkt geen duidelijke motivering waarom € 50,- voor tweeënhalve dag zou zijn gerechtvaardigd, terwijl normaliter € 70,- per dag voor ten onrechte ondergane vrijheidsberoving wordt gehanteerd. Met klager oordeelt de BC dat in deze zaak voor de vaststelling van de tegemoetkoming aansluiting ware te zoeken bij de gebruikelijke schadevergoeding van ten onrechte ondergane detentie. Gegrondverklaring van het beroep en de vaststelling van een hogere tegemoetkoming, t.w. € 175,- ($2 \frac{1}{2} \times € 70,-$). (BC 08/0642/GA, 13 juni 2008)

Schorsingsverzoek en goede bejegening van gedetineerden

Het beklag betreft de weigering om een schorsingsverzoek per fax aan de RSJ te verzenden. Het schorsingsverzoek gericht tegen de beslissing om aan verzoeker een disciplinaire straf van opsluiting op te leggen, kon niet per post worden verzonden bij gebreke van middelen om dat verzoek te frankeren. Het schorsingsverzoek heeft de voorzitter niet tijdig, voor het einde van de opgelegde disciplinaire straf, kunnen bereiken. De BC stelt voorop dat de RSJ en dus ook de onderhavige commissie in het kader van een goede bejegening van gedetineerden hecht aan het beginsel van de erkenning van de gedetineerde als 'rechtsburger'. Deze erkenning ziet mede op het daadwerkelijk bieden van gelegenheid tot het indienen van een volgens de wet mogelijk rechtsmiddel tegen een jegens hem genomen beslissing. Een en ander krijgt bijzondere betekenis in een geval als de onderhavige schorsingsprocedure, waarin sprake is van een gesteld spoedeisend belang bij de verzoeker. De voorzitter dient te beoordelen of er sprake is van dergelijke spoedeisendheid, waardoor het van belang is dat het verzoek de voorzitter op de snelst mogelijke manier bereikt. Door er niet aan mee te werken het schorsingsverzoek per fax aan de voorzitter te verzenden, wordt het indienen van een schorsingsverzoek in feite illusoir gemaakt, zoals in deze zaak is gebleken. De BC oordeelt diens gevolg dat de bestreden beslissing van de directeur in strijd is met een goede bejegening van klager en dus als onredelijk en onbillijk moet worden aangemerkt. De omstandigheid dat in de huisregels is bepaald dat alle schriftelijke correspondentie per post wordt verzonden, doet hieraan naar het oordeel van de BC niet af. Het beklag wordt alsnog gegrond verklaard. Geen toekenning van een tegemoetkoming. (BC 07/3351/GA, 22 februari 2008)

Ordemaatregel van afzonderingsplaatsing wegens verdenking van vluchtpoging c.q. ter voorkoming van onttrekking aan detentie

Vanwege de verdenking van betrokkenheid bij een op handen zijnde vluchtpoging, is aan klager de ordemaatregel van plaatsing in afzondering in een afzonderingscel opgelegd, voor de duur van zeven dagen. Het beklag dat tegen deze beslissing was gericht, is door de beklagcommissie ongegrond verklaard. In beroep stelt klager dat de reden voor de plaatsing in afzondering iets te maken had met telefonische - en dus niet-schriftelijke en voor hem niet te controleren - informatie van het Gedetineerden recherche-informatiepunt (Grip). Voorts stelt klager dat hem de reden voor de afzonderingsplaatsing pas werd gemeld, nadat hij vanwege diens medische klachten weer was overgeplaatst naar zijn eigen cel. Een medegedetineerde zou aan het personeel hebben gemeld dat klager via de telefoon plannen zou hebben gemaakt voor een ontsnapping. Door klager is dit bestreden en hij heeft gevraagd een en ander, bijvoorbeeld door het uitluisteren van de opnames van de betreffende telefoongesprekken, te onderzoeken. Volgens klager is dat niet gebeurd. De directeur stelt in beroep dat hij voorafgaand aan de afzonderingsplaatsing uitgebreid heeft gesproken met klager en dat klager toen de reden hiervoor is gemeld. Deze reden was gelegen in binnengekomen informatie omtrent ontvluchttingsplannen bij klager. Gezien de daardoor ontstane ruis en onrust op de verblijfsafdeling, is er telefonisch contact geweest met het Grip. Er is geen schriftelijke rapportage van het Grip.

De BC overweegt in dezen dat wanneer inlichtingen voorhanden zijn waaruit kan worden afgeleid dat een gedetineerde telefonisch spreekt over ontvluchting, dit in het algemeen kan worden gezien als voldoende reden om zodanige maatregelen te nemen dat het verder plannen van een ontvluchting onmogelijk wordt gemaakt. De beslissing van de directeur om klager bij wijze van ordemaatregel af te zonderen kan in zoverre de toets van redelijkheid en billijkheid doorstaan. In een dergelijk geval is het volgens de BC evenwel zonder meer aangewezen dat nader onderzoek wordt gedaan in verband met de over ontvluchting ingekomen inlichtingen. Om die reden is het juist dat de directeur contact heeft opgenomen met het Grip. Nu vaststaat dat het Grip geen schriftelijke informatie heeft verstrekt en enig resultaat van (ander) nader onderzoek niet is gebleken, is naar het oordeel van de C beperking in duur van de ordemaatregel aangewezen. Gelet daarop oordeelt de BC de beslissing van de directeur - voor zover de tenuitvoerlegging daarvan langer van vier dagen heeft geduurd - als onredelijk. Ten aanzien van de duur van de opgelegde maatregel wordt daarom de uitspraak van de beklagcommissie vernietigd en het beklag in zoverre alsnog gegrond verklaard. Aan klager wordt een financiële

tegemoetkoming toegekend van _30,-. (BC 08/0336/GA, 19 juni 2008)

In een andere zaak waarin een ordemaatregel van afzonderingsplaatsing was opgelegd, ditmaal voor de duur van drie dagen met een verlenging met zeven dagen, betrof de reden de voorkoming van de mogelijkheid dat klager zich hangende een politieonderzoek en in afwachting van eventuele overplaatsing zou onttrekken aan detentie. De beklagcommissie heeft het beklag gegrond verklaard. De directeur licht in beroep toe dat hij er door de politie van op de hoogte was gesteld dat sprake was van een aangifte van mishandeling en politieonderzoek terzake jegens klager. De directeur heeft toen aan klager de ordemaatregel van afzonderingsplaatsing opgelegd, om de eerder vermelde reden.

De BC stelt voorop dat het haar ambtshalve is bekend dat het beveiligingsniveau van deze zeer beperkt beveiligde inrichting (z.b.b.i.) zodanig is, dat gedetineerden desgewenst zonder moeite de inrichting kunnen verlaten. Omdat niet denkbeeldig moet worden geacht dat een gedetineerde de inrichting onreglementair zal verlaten indien tegen hem een nieuw politieonderzoek wordt ingesteld of indien een overplaatsing naar een meer beveiligde inrichting dreigt, is naar het oordeel van de BC de toepassing van een ordemaatregel van plaatsing in afzondering in een afzonderingscel - zulks ter voorkoming van onttrekking aan detentie - gerechtvaardigd en aangewezen. Voldoende aannemelijk is geworden dat klager wist dat dit de grond voor de afzonderingsmaatregel was. De bestreden beslissingen van de directeur worden daarom niet onredelijk of onbillijk geacht. Voorts stelt de BC dat voldoende aannemelijk is geworden dat klager is gehoord alvorens tot de verlenging van de afzondering werd beslist. De uitspraak van de beklagcommissie wordt vernietigd en het beklag wordt alsnog ongegrond verklaard. (BC 08/0630/GA, 24 juni 2008)

Zelfstandig intrekken van het ingestelde beklag en/of beroep

In de beroepsprocedure die volgde op de ongegrondverklaring door de beklagrechtter van een beklag tegen de afwijzing van een verzoek om incidenteel verlof, stelt de BC vast dat klager schriftelijk heeft verklaard het onderhavige beroep in te trekken. Klagers raadvrouw heeft zich evenwel op het standpunt gesteld dat die intrekking niet rechtsgeldig is nu zij niet aanwezig is geweest bij het gesprek dat tot die intrekking heeft geleid en de intrekking door klager (mogelijk) niet vrijwillig is geschied. De BC overweegt dat moet worden vooropgesteld dat intrekking van het beroep in de Pbw niet gebonden is aan vormvoorschriften. Nu de wet een gedetineerde de mogelijkheid biedt om zelfstandig beklag en/of beroep in te stellen, mag ervan uit worden gegaan dat een gedetineerde eveneens zelfstandig het ingestelde beklag en/of beroep kan intrekken. Dit zou anders kunnen zijn als er aan de intrekking enig gebrek kleeft, bijvoorbeeld omdat de intrekking niet vrijwillig maar onder druk van het personeel is geschied. Niet aannemelijk is geworden dat daarvan sprake is geweest. Klager wordt niet-ontvankelijk verklaard in beroep, nu hij dat heeft ingetrokken. (BC 07/2710/GA, 7 februari 2008)

Opmaken/aanzeggen van het verslag en het opleggen van meerdere disciplinaire straffen

Door de BC wordt vastgesteld dat zich een incident heeft voorgedaan tussen klager en een medegedetineerde. Naar aanleiding daarvan is verslag opgemaakt, welk verslag ook aan klager - door een ander personeelslid dan door de verslaglegger - is aangezegd. Naar aanleiding van dat verslag is aan klager een tweetal disciplinaire straffen opgelegd van enerzijds vier dagen opsluiting in een andere verblijfsruimte dan een strafcel met verwijdering van de televisie en anderzijds veertien dagen uitsluiting van de arbeid.

Naar het oordeel van de BC dient de ambtenaar of medewerker die een voorval waarneemt zelf daarvan verslag op te maken en kan hij dit niet overlaten aan een andere ambtenaar. De BC acht voldoende aannemelijk dat in dit geval aan deze eis is voldaan. Die waarnemend ambtenaar of medewerker behoeft dit verslag vervolgens niet zelf aan de betreffende gedetineerde aan te zeggen, maar mag dit overlaten aan een andere ambtenaar of medewerker. Ook hieraan is in dit geval voldaan. De beslissing van de directeur moet niet onredelijk of onbillijk worden geacht voor zover de totale duur van de opgelegde disciplinaire straffen de veertien dagen niet te boven gaat. Op grond van het bepaalde in artikel 50, derde lid, Pbw [kennelijk bedoelt de BC te verwijzen naar art. 51, derde lid, Pbw, Struijk], mag de duur van de twee opgelegde straffen tezamen de twee weken immers niet te boven gaan. Gelet daarop is de oplegging van de disciplinaire straf van uitsluiting van de arbeid in strijd met de wet voor zover deze de veertien dagen te boven gaat. In zoverre wordt het beklag gegrond verklaard. De door de BC toegekende tegemoetkoming wordt, nu klager noch de directeur beroep heeft ingesteld tegen de door de beklagrechtter toegekende tegemoetkoming, bepaald op het door de beklagrechtter vastgestelde bedrag van _20, 24. (BC 07/3199/GA, 18 februari 2008)

TR en het recht op volgen van onderwijs

Klager heeft niet mogen deelnemen aan onderwijs, wegens diens weigering mee te werken aan het traject Terugdringen Recidive (TR). De BC stelt voorop dat de enkele weigering van deelname aan TR onvoldoende grond is om deelname aan een opleiding af te wijzen. Gelet op de stukken en hetgeen ter zitting naar voren is gekomen, stelt de BC vast dat de organisatie van het onderwijs in de onderhavige p.i. zodanig is dat TR-gemotiveerden worden gefaciliteerd en dat onderwijs deel uitmaakt van het dagprogramma. TR-weigeraars worden op een basisafdeling geplaatst waar onderwijs weliswaar geen onderdeel uitmaakt van het dagprogramma, maar waar ad hoc naar de onderwijsbehoefte van een gedetineerde wordt gekeken. In voorkomende gevallen is bijvoorbeeld het volgen van schriftelijke cursussen mogelijk. Naar het oordeel van de

BC wordt hiermee voldaan aan het recht op het volgen van onderwijs zoals is neergelegd in artikel 48 Pbw. Voorts is de BC van oordeel dat de beslissing om de TR-weigerende klager te plaatsen op de basisafdeling en deelname aan de opleiding tot heftruckchauffeur te weigeren, gelet op de bedoelde organisatie van het onderwijs, niet als onredelijk of onbillijk kan worden aangemerkt. Opgemerkt wordt nog dat indien klager wel zou deelnemen aan TR, uit een intake nog steeds zijn geschiktheid voor de opleiding zou moeten blijken. Ongegrondverklaring van het beroep. (BC 07/2569/GA, 20 maart 2008)

S. Struijk

2. Plaatsing en overplaatsing

Afwijking uitgangspunt tenuitvoerlegging ISD-maatregel mag indien overplaatsing zorgt voor fundamentele verstoring traject; is i.c. niet aan de orde

Bij de tenuitvoerlegging van een ISD-maatregel is, gelet op het doel van die maatregel, de tenuitvoerlegging in het arrondissement waar de veroordeling heeft plaatsgevonden uitgangspunt. Van dat uitgangspunt kan worden afgeweken indien het in de eerdere inrichting aangevangen traject zodanig vergevorderd is, dat dit traject door die overplaatsing fundamenteel zou worden verstoord. In casu is een fundamentele verstoring onvoldoende aannemelijk geworden, waardoor de BC het beroep ongegrond verklaart.

(BC 08/0359/GB, 8 april 2008)

Afwijzing verzoek elektronische detentie o.g.v. circulaire onredelijk nu bij klager verwachtingen waren gewekt.

In onderdeel 2 van de circulaire omtrent de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraf door elektronische detentie (hierna: e.d.) wordt onder meer als doelgroep voor e.d. aangewezen: 'a. de zelfmelder ten aanzien van wie de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf van maximaal drie maanden is gelast.' Op p. 2 van de circulaire wordt opgemerkt dat e.d. is bestemd voor 'zelfmelders' aan wie 'een vrijheidsstraf is opgelegd van maximaal drie maanden'. Daaruit moet worden afgeleid dat voor het antwoord op de vraag of een veroordeelde voor e.d. in aanmerking komt, beslissend is de duur van de straf zoals door de strafrechter opgelegd en niet het strafrestant zoals dat bestaat op het moment dat de last tot executie van de straf wordt gegeven. Aan klager is, naar door hem wordt gesteld en door de sefu niet is weersproken, een formulier gezonden met de vraag of hij in aanmerking wil komen voor e.d. Daarmee is bij hem de verwachting gewekt dat hij in aanmerking kwam de resterende detentie in de vorm van e.d. te ondergaan. Nu het strafrestant valt binnen de grenzen die voor e.d. worden gehanteerd, kon de sefu daarom in redelijkheid niet meer besluiten tot afwijzing van e.d. enkel op de grond dat klager niet voldeed aan de in de circulaire voor e.d. gestelde grens voor de toepassing ervan. De BC verklaart het beroep dan ook gegrond.

(BC 08/0430/GB, 14 april 2008)

Afwijzing verzoek verdachte tegen afwijking uitgangspunt vervolging voorlopig gehechten in arrondissement van vervolging, is onvoldoende gemotiveerd.

Uitgangspunt van de wetgever is dat voorlopig gehechten, gelet op het belang van een goede rechtsgang, in een h.v.b. worden geplaatst in dan wel nabij het arrondissement van vervolging. Slechts in geval van aanwezigheid van bijzondere omstandigheden betreffende de persoon van de gedetineerde kan van dit uitgangspunt worden afgeweken. Gebrek aan detentiecapaciteit in de arrondissementen Maastricht en Roermond, zoals die recentelijk is ontstaan, heeft tot gevolg dat voorlopig gehechten in deze arrondissementen niet in maar buiten die arrondissementen worden geplaatst. Klager die wordt vervolgd in het arrondissement Maastricht, heeft verzocht om plaatsing in het h.v.b. Roermond dan wel het h.v.b. in Sittard. Dit verzoek past bij het hiervoor geformuleerde uitgangspunt van de wetgever. Nu in de motivering van de bestreden beslissing geen aandacht is besteed aan de belangen van een goede rechtsgang, noch aan de vraag waarom klager niet op de wachtlijst voor een van de genoemde inrichtingen kan worden geplaatst, terwijl ook niet blijkt dat de mogelijkheden van eventuele ruiling met gedetineerden die om overplaatsing naar elders hebben verzocht zijn onderzocht, kan niet worden aangenomen dat de bestreden beslissing voldoende met redenen is omkleed. De BC verklaart het beroep daarom gegrond. ((BC 08/00185/GB, 24 april 2008)

Eventuele vervangende hechtenis in kader van Terwee aansluitend op gevangenisstraf staat niet aan detentiefasering in de weg.

De BC is van oordeel, gelet op het feit dat wordt gesproken over veroordelingen, dat onder de in het selectieadvies bedoelde 'ontnemingsvordering' moet worden verstaan een rechterlijke beslissing waarbij een betalingsverplichting aan klager is opgelegd. Nu enkel sprake is van het opleggen van een betalingsverplichting, is dat gegeven op zich onvoldoende grond voor het afwijzen van een verzoek om detentiefasering. Voor zover ervan moet worden uitgegaan dat het verzoek is

afgewezen omdat er nog een Terwee-zaak openstaat, waarmee kennelijk wordt bedoeld dat nog vervangende hechtenis moet worden uitgezeten, heeft te gelden dat die vervangende hechtenis aansluitend op de tenuitvoerlegging van gevangenisstraf, niet aan detentiefasering in de weg staat. De BC is van oordeel dat de bestreden beslissing, gezien de hieraan gegeven motivering, niet in stand kan blijven.

(BC 07/3105/GB, 25 april 2008)

Omstandigheden detentie Marokko spelen geen rol beoordeling EBI-plaatsing. Klager vormt bij ontvluchting onaanvaardbaar maatschappelijk risico; vluchtrisico is hieraan ondergeschikt.

Uit de stukken blijkt dat klager verblijft in voorlopige hechtenis in verband met verdenking van het plegen van zeer ernstige delicten, te weten liquidaties. Klager kon, ondanks intensief internationaal onderzoek, geruime tijd niet opgespoord worden. Klager is vervolgens op verzoek van de Nederlandse autoriteiten aangehouden in Marokko en uitgeleverd aan de Nederlandse autoriteiten. De omstandigheden waaronder de detentie van klager in Marokko heeft plaatsgevonden, kunnen geen rol spelen bij de beoordeling van de EBI-plaatsing van klager en in ieder geval kan die detentie niet van die EBI-plaatsing worden 'afgetrokken'. Het blijkt uit stukken dat klager bij ontvluchting in staat is om hulp van buitenaf te organiseren. Aangenomen kan worden dat klager als vluchtgevaarlijk kan worden gekwalificeerd. De BC acht, gelet op voorstaande, aannemelijk dat klager bij ontvluchting een onaanvaardbaar maatschappelijk risico vormt en dat het vluchtrisico hieraan ondergeschikt moet worden geacht. De BC verklaart het beroep van klager ongegrond.

(BC 08/0515/GB, 29 mei 2008)

'Beleidskader plaatsing strafrechtelijke vreemdelingen' geen wettelijk kader; locatie Esserheem is een locatie voor bijzondere opvang, maar is in bestemmingsaanwijzing niet als zodanig aangewezen. Beroep gegrond.

In het 'Beleidskader plaatsing strafrechtelijke vreemdelingen' heeft de Minister zijn beleid kenbaar gemaakt ten aanzien van de detentie van strafrechtelijke vreemdelingen. Onder strafrechtelijke vreemdeling wordt verstaan 'de gedetineerde die na executie van de vrijheidsstraf geen rechtmatig verblijf in Nederland (meer) heeft of zal hebben'. Verder houdt die beleidsnota onder meer in: 'Deze groep gedetineerden onderscheidt zich in die mate van andere (groepen) gedetineerden dat resocialisatie gericht op terugkeer in de Nederlandse samenleving niet aan de orde is en beginselen als verlof, regionalisering en detentiefasering niet aan de orde zijn. Dit rechtvaardigt een beleid waarbij deze groep in beginsel afzonderlijk wordt gedetineerd. Ten behoeve van de detentie van strafrechtelijke vreemdelingen wordt daarom een afzonderlijke locatie aangewezen'. Strafrechtelijke vreemdelingen worden na hun veroordeling geplaatst in daarvoor aangewezen afzonderlijke locaties. In de locatie Esserheem van de gevangenis Veenhuizen worden strafrechtelijke vreemdelingen geplaatst met een strafrestant van meer dan vier maanden. Educatie vindt in deze inrichting niet plaats. De plaatsing in deze inrichting voor strafrechtelijke vreemdelingen vindt nu plaats op grond van art. 25, tweede lid, van de Regeling en met inachtneming van het beleidskader.

In hoofdstuk III van de Pbw worden bestemmingen opgesomd van de tot het gevangeniswezen behorende inrichtingen. Art. 14, eerste lid, Pbw bepaalt dat de Minister inrichtingen of afdelingen daarvan kan bestemmen voor de onderbrenging van gedetineerden die een bijzondere opvang behoeven. In hoofdstuk IV van de Regeling worden de inrichtingen en afdelingen voor bijzondere opvang genoemd. De voorziening voor strafrechtelijke vreemdelingen wordt hierin niet aangewezen als een inrichting of afdeling voor bijzondere opvang. De voor de locatie Esserheem te Veenhuizen bestaande bestemmingsaanwijzing van 30 april 2007 (kenmerk 5481731/07/DJI) betreffende de p.i. Veenhuizen, spreekt niet over een separate inrichting of afdeling voor de opvang van strafrechtelijke vreemdelingen. Voor zover in de bestreden beslissing een beroep wordt gedaan op een wettelijk kader, waartoe het hiervoor genoemde Beleidskader niet kan worden gerekend, is de beslissing gelet op het hierboven overwogene, onjuist. De BC merkt op dat het regime van de locatie Esserheem moet worden gezien als een bijzondere opvang gelet op het ontbreken van educatieactiviteiten, het structureel niet verlenen van verlof en het niet toelaten van de aldaar gedetineerden tot detentiefasering. Bovendien is de verblijfsstatus van de gedetineerde beslissend voor de selectie. De BC verklaart daarom het beroep van klager tegen de overplaatsing naar de gevangenis Veenhuizen gegrond.

(BC 07/3305/GB, 20 maart 2008, zie ook: BC 07/3440/GB, 31 maart 2008, 07/3383/GB, 8 april 2008,

07/3264/GB, 8 april 2008,

08/0506/GB, 21 april 2008,

07/3214/GB, 29 april 2008,

08/0635/GB, 5 mei 2008,

08/0683/GB, 12 juni 2008 en

08/0848/GB, 19 juni 2008)

B. Pieters

3. Andere rechtspraak

Om te beginnen drie ontvankelijkheidskwesties. In een oude zaak wordt vervangende hechtenis toegepast i.v.m. ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel. De veroordeelde verzet zich omdat hij wegens ontvluchting en detentie niet in staat is geweest aan enige betalingsverplichting te voldoen. De vordering is enkel gebaseerd op door de eiser gestelde betalingsonmacht. Voor de beoordeling of dat het geval is, is uitsluitend de strafrechter bevoegd (art. 577b Sv) en verklaart de voorzieningenrechter de eiser niet-ontvankelijk (Rb. 's-Gravenhage 29 februari 2008, KG 08/71). Het feit dat de mogelijkheid van bezwaar tegen de tenuitvoerlegging van vervangende hechtenis wegens het niet uitvoeren van een taakstraf heeft opengestaan (art. 22g Sr), een met voldoende waarborgen omklede rechtsgang, betekent dat voor een eis in kort geding geen plaats is (Rb. 's-Gravenhage 26 juni 2008, KG 08/629). Het bestaan van de mogelijkheid van het bezwaarschrift op grond van art. 44m, derde lid, Pm sluit de weg naar de voorzieningenrechter om te klagen over het verloop van de tenuitvoerlegging van de ISD-maatregel af (Rb. 's-Gravenhage 14 juli 2008, KG ZA 08-829). Wel werd ontvankelijkheid aangenomen in een zaak waarin de geldigheid van een transactie (art. 74 Sr.) ter beoordeling stond, omdat een dergelijke transactie geen beschikking is in de zin van art. 1:3 Awb. Een bestuursrechtelijke noch een strafrechtelijke rechtsgang staan derhalve open (Rb. 's-Gravenhage 30 januari 2008, HA ZA 07-371). In deze zaak bestreed de eiser dat er een transactie tot stand was gekomen nu deze was voldaan door zijn partner op het moment dat hij last had van medische klachten en zijn partner dit voor hem verzweeg om hem te ontlasten. Eiser had de transactie willen bestrijden wegens de gevolgen die deze voor hem had (lidmaatschap schietvereniging en emigratie). Wat wordt aangevoerd over de gezondheidstoestand houdt niet in dat eiser niet thuis verbleef of niet in staat was kennis te nemen van het transactievoorstel of de betaling. Ook wordt geen verplichting aangenomen voor het OM om gelet op de omstandigheden de transactie ongedaan te maken.

Op 1 september 2003 is de wet in werking getreden waarbij de gijzeling als middel om betaling af te dwingen de vervangende hechtenis vervangt. In strijd met het overgangsrecht legt het OM vervangende hechtenis ten uitvoer. Op een bepaald moment wordt geconstateerd dat dit ten onrechte gebeurt. Dan is aan de orde de vraag of bij de gijzeling die vervolgens wordt bevolen rekening moet worden gehouden (gelet op het maximum van drie jaar) met de ondergane vervangende hechtenis. Een redelijke wetsuitlegging brengt mee dat gelet op de eenheid van oogmerk van beide maatregelen de vervangende hechtenis geacht moet worden te zijn tenuitvoergelegd als gijzeling (Hof Amsterdam 21 februari 2008, nr. 200.000.463/01).

Een psychiatrisch verpleegkundige begeleidt een tbs-gestelde. In een fase van de maatregel waarin sprake was van een reclasseringsadvies om de tbs met voorwaarden om te zetten in tbs met dwangverpleging en om tot inbewaringstelling over te gaan, volstond het OM met de vordering tot hervatting van de verpleging. In de periode voorafgaand aan de behandeling van de vordering pleegt de tbs-gestelde een poging tot doodslag en zware mishandeling van zijn begeleider. Deze spreekt daarop de Staat aan. De rechtbank overweegt dat indien komt vast te staan dat onmiddellijk ingrijpen van het OM - gezien het op grond van de feiten en omstandigheden onaanvaardbaar grote risico dat was ontstaan - niet had mogen uitblijven is sprake van onzorgvuldigheid die moet leiden tot aansprakelijkheid van de Staat. Er is geen sprake van onrechtmatigheid reeds omdat naar achteraf is gebleken de tbs-gestelde toch een gevaar heeft gevormd. Vooral gebaseerd op de uitgebrachte rapportages wordt geen aansprakelijkheid van de Staat aangenomen (Rb. 's-Gravenhage 9 april 2008 HA ZA 05-540).

J.P. Balkema